

Leeuwarder Historische Vereniging
Aed Levwerd

**JAARVERSLAG
LEEWARDER HISTORISCHE
VERENIGING AED LEVWERD**

2023

BESTUURSSAMENSTELLING

Het bestuur bestond begin 2023 uit tien leden. Op de ALV zijn alle leden die in de loop van 2022 zijn togetreden officieel benoemd. Drie functies zijn vastgelegd. De voorzitter is Daan Postma. De secretaris is René Postma en Peter Faber is penningmeester.

Vanuit het HCL neemt Jelle Hoekstra plaats in het bestuur. Het bestuur bestaat verder uit Nico van der Meer (ledenadministratie), Dennis Klooster en Klaas Zwart.

Nieuw, in de loop van het jaar naast bovengenoemde, togetreden leden zijn: Botsy Fokkema, Frits Rijpma en Anita Terpstra (PR).

TERMIJNENBESTUUR

Bestuursleden worden voor een termijn van vier jaar gekozen . Hieronder volgt een rooster van benoeming en herbenoeming.

Naam	Functie	Datum aanstelling	Datum herbenoeming						
			2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Daan Postma	Voorzitter	2017	X		X	X			
Peter Faber	Penningmeester	2023			X				X
René Postma	Secretaris	2023			X		X		
Dennis Klooster	Algemeen lid	2019			X				X
Nico van der Meer	Ledenadministratie	2020				X			
Klaas Zwart	Algemeen lid	2018		X					X
Jelle Hoekstra	Alg Lid vanuit HCL	2017	X		X		X		
Botsy Fokkema	Algemeen Lid	2023			X				X
Frits Rijpma	Algemeen lid	2023			X		X		
Anita Terpstra	Algemeen lid (PR)	2023			X				X

In deze tabel zijn de data van benoeming door de ALV aangehouden. In de praktijk zijn diverse leden al voor deze datum togetreden.

Aed **Levwerd**

LEDENAANTAL

Op 1 januari 2024 had de vereniging 1432 leden. Er zijn in 2023 55 lidmaatschappen beëindigd.

In 2023 mocht de vereniging 70 nieuwe leden verwelkomen. Per saldo is het aantal leden met 15 leden toegenomen.

Aed Levwerd

VOORWOORD

Het jaar 2023 begon met de traditionele nieuwjaarsborrel. Dit jaar was de locatie de voormalige Westerkerk.

In december 2022 werd in samenwerking met Jumbo de actie “Kiek, dit was Liwwadden” gestart. Veel Leeuwarders spaarden met veel enthousiasme historische plaatjes. Ruim 18000 boeken werden uitgegeven. In februari 2023 eindigde de actie met een drukbezochte ruilbeurs in het HCL.

Een werkgroep bestaande uit :Pieter de Groot, Walter Kromhout, Gerard Hendriksma, Jelle Hoekstra en Leendert Plaisier heeft de teksten geschreven en verzorgde de beeldredactie. In december 2023 kreeg deze spaaractie een vervolg onder de titel : Altyd wat in Liwwadden. Dezelfde schrijvers waren bereid om weer hun bijdrage te leveren.

We hadden twee Pommerantenpries uitreikingen. Eén in februari en één in oktober.

De Algemene ledenvergadering heeft 12 april in het HCL plaatsgevonden onder voorzitterschap van Klaas Zwart. Ruim 80 leden hebben de vergadering bezocht. Ellen Schat verzorgde de lezing : “Straffen in de Blokhuispoort”.

In juni werd een zestal bijzondere stadswandelingen georganiseerd. Onder leiding van Hans Wetemans en Elizabeth Opmeer werd speciaal gekeken naar bijzondere details van markante Leeuwarder gebouwen. De activiteit werd door ruim 100 leden bezocht.

Van de werkgroep WIEL verschijnt een flyer waarin dertien panden worden beschreven, die gebouwd zijn voor industriële doeleinden. Aan deze panden is een plaquette bevestigd met meer informatie. De flyer is met het januari nummer van Leavardia meegestuurd.

De werkgroep OMD organiseert op zaterdag 9 september de jaarlijkse Open Monumentendag. Het thema is dit jaar : Kijk eens omhoog.

De vereniging start een nieuwe activiteit : “De wijk in”. Door deze activiteit willen we de vereniging meer bekendheid geven dmv een historische lezing in een wijkgebouw of dorps huis in de gemeente Leeuwarden. De eerste lezing vond plaats op zaterdagavond in buurthuis Rengerspark. Jaap de Groot vertelde aan 80 bezoekers een boeiend verhaal over de Muziek-,Transvaal- en Vogelwijk.

Een delegatie van het bestuur bezoekt op uitnodiging van Henk de Vries (redactielid Leoardia) de vliegbasis Leeuwarden. We kregen een interessante rondleiding in de Traditiekamer.

Na een moeizaam traject werd in december het redactiestatuut ondertekend, door de drie betrokken partijen: HCL, Aed Levwerd en de redactie van de Leoardia.

In december geeft Daan Postma te kennen dat hij stopt als voorzitter van het bestuur. Ook Jelle Hoekstra die namens het HCL in het bestuur zit, stopt.

ACTIVITEITEN

Aanwezigheid op evenementen .

Het bestuur heeft op verschillende evenementen aandacht gevraagd voor onze vereniging en leden geworven op deze evenementen. Zo was het bestuur van Aed Levwerd uiteraard aanwezig bij de ruildag van plaatjes voor het boek "Kiek dat was Liwwadden". Bij de zondagmiddaglezingen in het HCL is een bestuurslid aanwezig. Op de "Open Monumentendag" in september had de vereniging een stand in het Provinciehuis.

Orgelconcerten.

Ook in 2023 heeft LHV Aed Levwerd in samenwerking met stadsorganist Theo Jellema weer een achttal orgelconcerten in de gemeente georganiseerd. De serie "drie jaar Bach" werd dit jaar afgesloten met concerten in de Agneskerk in Goutum, de Mariakerk in Bears, de Lutherse Kerk in Leeuwarden, de Jacobijnerkerk in Leeuwarden, de Mariakerk in Mantgum, de Johanneskerk in Britsum, de Sint Radboudkerk in Jorwert en het slotconcert in de Waalse Kerk in Leeuwarden.

Open Monumentendag.

Ook dit jaar slaagde de werkgroep OMD erin om een succesvolle Open Monumentendag te organiseren. Thema dit jaar was " Kijk omhoog! Gedecoreerde plafonds in bijzondere interieurs". Zestien monumentale panden in en rond het centrum van Leeuwarden konden worden bekeken. De panden trokken gedurende de dag zo'n 2000 bezoekers.

Pommerantenpries

De Pommerantenpries 2022 werd 16 februari 2023 onder grote belangstelling uitgereikt aan Michel Tilma. Hij is de maker van Miniature People Leeuwarden. De jury bestond uit Anneke Holwerda, Foppe van der Veen en Asing Walthaus.

De Pommerantenpries 2023 werd 16 oktober 2023 in het HCL uitgereikt aan Henk Leutscher. Hij is de man achter "A guide to Leeuwarden". Een initiatief waarmee Leutscher in 2013 begon. De jury bestond uit Anneke Holwerda, Foppe van der Veen en Asing Walthaus.

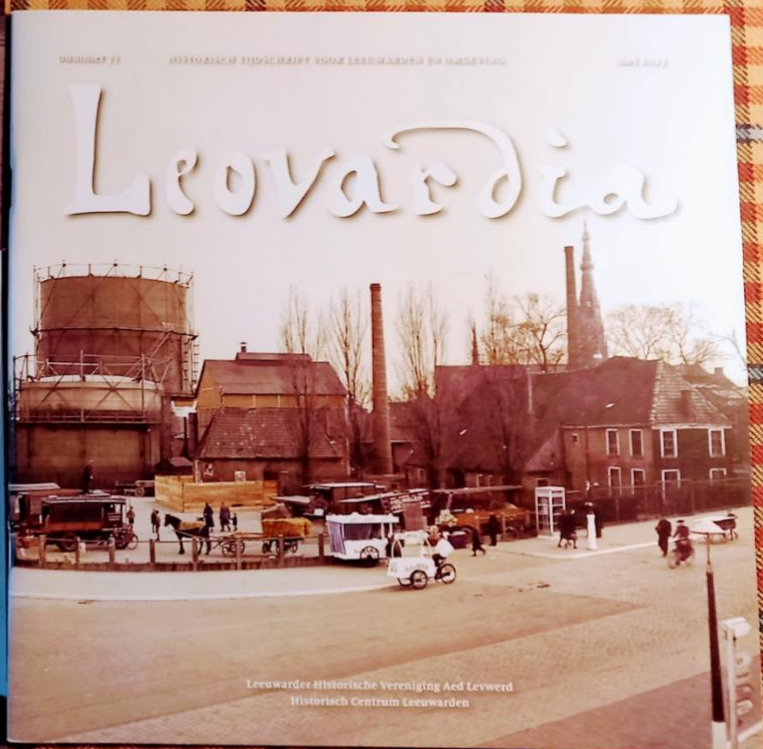
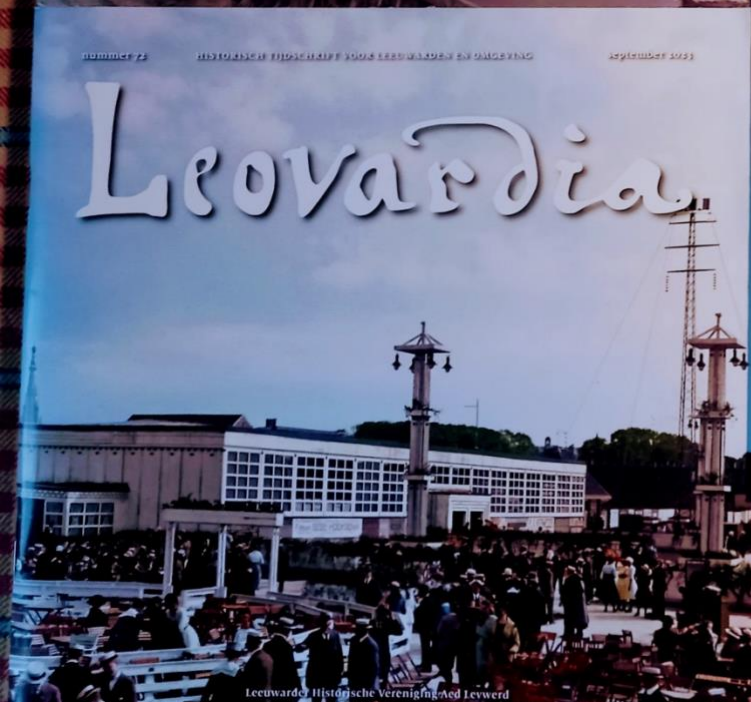
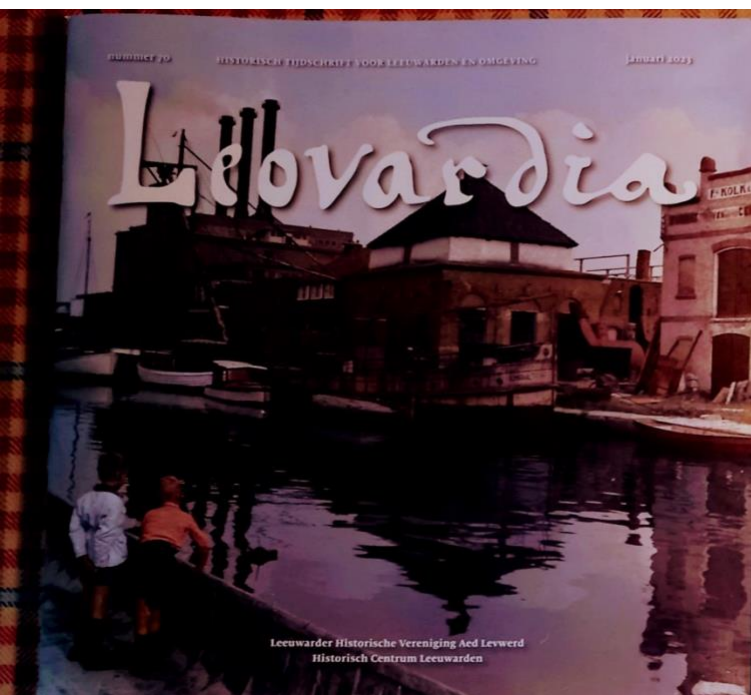

Aed Levwerd

ACTIVITEITEN

Leoardia

Ook dit jaar werkte de redactie van de Leoardia aan het uitbrengen van drie uitgaven. In 2023 verschenen de nummers 70 tot en met 72.

WERK GROEP ARCHEOLOGIE

Verslag werkgroep archeologie 2023

De werkgroep telde 22 leden die in wisselende de samenstelling en in informele sfeer vier keer bij elkaar kwamen: 7 februari, 9 mei, 22 augustus en 10 oktober. Gedurende het jaar konden 2 nieuwe leden worden verwelkomd. De bijeenkomsten vonden plaats in Grand Café De Friesche Club en in de wijnbar van café Het Wapen van Leeuwarden. De leden toonden bijzondere vondsten waaronder een boogfibula, een gave dertiende/veertiende eeuwse kruik, een bronzen naald, een beslagstuk met een vulva-versiering, een gouden muntfibula, een speerpunt, en een vroeg bronzen kruisje.

Tussen 23 januari en 24 februari werd in opdracht van de gemeente door ingenieursbureau MUG een groot onderzoek uitgevoerd op het Waagplein dat zou worden heringericht. Leden van de werkgroep namen vrijwel dagelijks deel aan de opgraving, die veel publieke belangstelling trok. Bijzonder was de vondst van muurdelen van de oude waag die tussen 1483 en 1595 op deze plek stond. Het gebouw, de voorganger van de huidige Waag, bleek een oppervlakte te hebben van 30 x 13 meter. Ook werden grote delen van mogelijk vijftiende eeuwse bestrating in een 'dambord'-patroon blootgelegd. Een open dag op 11 februari trok rond de 1000 bezoekers. Werkgroepslid Menno Keulen maakte een studie van de gevonden bakstenen. De stenen werden opgeslagen en de werkgroep dacht mee met het vinden van een nieuwe bestemming voor deze bijzondere vloerdelen. In de loop van het jaar bleek dat de nieuw in te richten hal van het gemeentehuis aan het Oldehoofsterkerkhof de meest geschikte plek is.

Zaterdag 25 maart waren 12 leden van de werkgroep te gast bij het in aanbouw zijnde Nijkleaster Westerhûs onder Hilaard, gelegen op een oude kloosterterp. Door grondverzet vanwege nieuwe aanbouwen bij de oude boerderij konden de leden grote kleibulten doorzoeken. De oogst was beperkt tot scherven, botten en wat ijzerwerk. De vondsten werden ter plekke schoongemaakt en geschonken aan het nieuwe 'bezinningsklooster'. Aansluitend kregen de leden een rondleiding door het nieuwe complex door bouwpastor Henk Kroes en predikant Hinne Wagenaar. De dag werd gekenmerkt door harde wind en regen.

Eind maart ontstond enige onrust naar aanleiding van een bericht in de Stienster, de lokale krant voor Stiens en omstreken. Er zouden 'verrassende vondsten' zijn gedaan bij het uitgraven van een wadi. Ze konden een paar dagen later worden bekeken. Het bleek om een (dus geslaagde) 1 aprilgrap te gaan.

In juni en juli werden gesprekken gevoerd met provinciaal archeoloog Gilles de Langen. Twee leden van de werkgroep hadden bijzondere detectorvondsten gedaan op een afgegraven terp ten noorden van Leeuwarden: een fraai en zeldzaam Romeins bronzen hoofd en een dito Minervabeeldje. Ze maakten hiervan melding maar omdat de vondsten werden gedaan op een volgens de wet niet toegestane diepte van ca. 40 cm onder het maaiveld, moesten de vondsten worden ingeleverd bij de provincie. Dit zorgde bij de vindsters voor veel teleurstelling, onbegrip en frustratie. De werkgroep deelde hun gevoelens.

Op 9 mei was Evert Stellingwerf, wethouder monumentenzorg en erfgoed, te gast. Over en weer werd informatie uitgewisseld over het beleid van de gemeente en over de activiteiten van de werkgroep. Wederom uitte de werkgroep zorgen over het beperkte aantal uren van de gemeentelijke beleidsmedewerker archeologie.

Een tweetal leden onderzocht op 12 mei in Harlingen grond die was vrijgekomen bij de aanleg van ondergrondse vuilcontainers in de Sint Jacobsstraat en de Wortelhaven. Er werden vondsten

Aed Levwerd

geborgen uit de negentiende en twintigste eeuw: scherven van een zoutpotje, Fries- en Regout aardewerk, inmaakpotten en waterkruiken, glas en een schoenzool, een pijpenkop en diverse stukjes metaal.

Op afstand volgde de werkgroep kleine onderzoeken van Buro De Steekproef op verschillende locaties in de in aanbouw zijnde wijken Middelsee en Zuidlanden.

Een lid nam in september en oktober deel aan een omvangrijke opgraving van een terp bij Menaldum.

In samenwerking met het Historisch Centrum Leeuwarden werd op zondag 8 oktober weer een archeologische fietstocht gehouden. De 15 deelnemers fietsten langs historische landschapselementen, stateterreinen en terpen rond Koarnjum, Britsum en Jelsum.

In november had een delegatie van de werkgroep een gesprek met Lara Boon van de Nationale Archeologiedagen die in juni 2024 in het hele land gehouden worden. De werkgroep ondersteunt het initiatief, maar neigt ernaar de Dag van de Leeuwarder archeologie in het najaar te organiseren.

De contacten met Jan-Willem Oudhof, beleidsmedewerker archeologie van de gemeente, waren dit jaar veelvuldig en vruchtbaar.

Op de Facebook-pagina Archeologie in Leeuwarden toonde Meindert Ley vrijwel dagelijks weer vele vondsten en archeologische nieuwtjes.

Tom Sandijck

Jaarverslag 2023

Werkgroep
Industrieel Erfgoed
Leeuwarden

W
I
E
L

Enige jaren hebben we toegewerkt naar het plaatsen van de plaquettes op de geselecteerde panden, waarin voorheen een vorm van industriële bedrijvigheid plaatsvond.

We hadden het onszelf niet gemakkelijk gemaakt door te stellen dat de gegevens uit twee verschillende bronnen moesten komen en met elkaar overeen dienen te stemmen. Dit heeft tot menige discussie geleid en bij discrepanties moest er wederom onderzoek worden gedaan naar het bronnenmateriaal.

We zijn daarom dit jaar vele malen bij elkaar geweest om de definitieve teksten vast te stellen. In een later stadium moest de tekst gecomprimeerd worden, omdat op de plaquette slechts een beperkte ruimte beschikbaar is. Dat was een uitdaging. Op basis van heel veel

beschikbare gegevens diende een selectie te worden gemaakt. Wat was relevant voor het verhaal dat we wilden vertellen en welke informatie kon worden weggelaten zonder de tekst bij een pand tekort te doen. Daarnaast is de tekst in het Engels vertaald, dit in navolging van de andere plaquettes die in de stad geplaatst zijn.

Het beeldmateriaal leek in eerste instantie minder problemen op te leveren. We hebben hierbij dankbaar gebruik gemaakt van de beeldbank van het HCL.

Op de plaquettes staan een oude foto en een recentere foto afgebeeld. Met name het zoeken naar oude foto's viel nog niet mee, bepaalde delen van de stad zijn blijkbaar in vroegere tijden niet zo goed gedocumenteerd. Hierbij was de hulp van Carla Duim, medewerker van het HCL en tevens lid van Wiel, onmisbaar.

Na onze uitwerking van de inhoud van de plaquette is de vraag gerezen hoe deze op de platen aangebracht kon worden? Een complicerende factor was dat daarnaast ook de logo's van de subsidieverstrekkingen op de plaquettes vermeld hoorden te worden. Dit heeft ons geïnspireerd om voor de werkgroep Wiel zelf een logo te ontwerpen. De opmaak kon op diverse manieren, maar we wilden ons onderscheiden van de reeds geplaatste informatieborden. Dit was onder andere mogelijk door vlakverdeling en kleurgebruik. Laatstgenoemde hebben we aan laten sluiten bij het verleden en industrieel gebruik. Bij de opmaak hebben we hulp gehad van één van de eigenaren van één van 'onze' panden, namelijk de voormalige stoomzakkenfabriek. Dit pand is in gebruik door het vormgevingsbedrijf van BWH, voor wiens hulp we hen zeer erkentelijk zijn.

Plaquettes bevestigen op een dertiental oude panden, deels Rijks- en deels Gemeentelijk monument, mag niet zomaar. We zijn daarom in contact getreden met de afdeling Monumentenzorg van de gemeente. Een inspecteur van deze afdeling is met ons langs de panden gefietst, waarbij bij elk pand de plek van bevestigen is aangewezen. Tevens is ook bepaald of het landscape of een staande plaat werd.

Bij de eerste subsidieronde hebben we misgegrepen. Daarna is ons voorstel verder uitgewerkt. Het bleek dat de meeste panden zich in de Oranjewijk en de Vlietzone bevonden. We hebben de wijkpanels aangeschreven en gevraagd welk pand in de wijk zij relevant vonden als industrieel erfgoed. Als werkgroep hanteren we het criterium dat aan het pand nog duidelijke sporen zichtbaar zijn van het industrieel gebruik. We willen naast het vertellen van het verhaal ook graag wat laten zien. Daarop zijn er twee panden toegevoegd aan onze lijst. Tevens is een flyer gemaakt met afbeeldingen en een korte beschrijving van de panden. Deze flyers zijn vlak voor de onthulling bij de betrokken panden en naaste burens in de bus gedaan. Tevens zijn flyers neergelegd bij het HCL, Tresoor, Oldehove, Keramiekmuseum en Fries Museum. Door de flyer is een 'route' ontstaan van industriële panden door de stad.

Bij de volgende subsidieronde van de provincie kregen we groen licht voor ons project en een deadline wanneer het afgerond hoorde te zijn. We konden echt aan de slag! Voor eind maart de plaquettes plaatsen was te hoog gegrepen.

Aed Levwerd

Daarop hebben we een verzoek voor uitstel geschreven, waarop de deadline naar 1 juli is verschoven. Op 15 juni 2023 heeft de onthulling plaatsgevonden bij de Molenramp De Haan aan het Zuidvliet, dit was voor ons project het oudste pand. Momenteel wordt de Molenramp gebruikt door de Van der Bent Stichting, die ons zeer behulpzaam is geweest door belangeloos de catering van deze bijeenkomst te verzorgen. Een verslagje en foto's van deze onthulling is door een medewerker van het HCL op YouTube gezet. De lokale pers was vooraf op de hoogte gebracht. TV Fryslân heeft een mooie reportage over de panden aan het Vliet gemaakt. Voor de wijkkrant van de Vlietzone is door de werkgroep een publicatie verzorgd over de betrokken panden.

Aansluitend is er nog een verantwoording in de vorm van een verslagje met beeldmateriaal naar de provincie gestuurd.

Naderhand is er een artikel van dit maakproces in het blad van Aed Levwerd, de Leoardia, geplaatst. Ook is de flyer, die Wiel gemaakt heeft, met het laatste nummer van 2023 meegestuurd.

Aed Levwerd

Leeuwarder Historische Vereniging
Aed Leuwerd